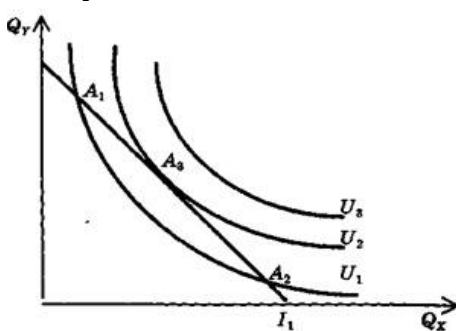

б найбільшій корисності. Така точка належить найвищій кривій байдужості, яка може бути досягнута в межах цього бюджету.

Яскравим прикладом використання проявляється за планування сімейного чи особистого бюджету, уміння зводити доходи з витратами, не витратити більше ніж ти заробляєш, і вміло розподіляти зароблені кошти за статтями витрат. Для початку необхідно сформулювати власний мінімальний споживчий кошик. У першу чергу - визначити економне, але збалансоване меню, з доступних продуктів, з розрахунку на кожного члена сім'ї, розрахувати потребу сім'ї в продуктах, товари і послуги першої необхідності [2].

Споживчим кошиком є будь-який перелік товарів, сформований для задоволення певних потреб людини. Споживчий кошик – це, як правило, певні товари у речовому або у натуральному вигляді графічно це комбінація кривих байдужості з бюджетною лінією (рис. 3).

Також, варто відзначити, що крива байдужості – це дуже важливе поняття в економіці, яке дозволяє застосовувати теорію на практиці, порівнюючи смаки і переваги не тільки одного конкретного споживача, але і груп покупців, що дуже важливо для вивчення попиту на окремі групи товарів.

Література

1. Криві байдужості та їх властивості [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://studall.org/all-14110.html>
2. Лісовицький В. Мікроекономіка: Навчальний посібник/ Володимир Лісовицький, - 3-є вид., доп. та переробл.. - К.: Кондор, 2007. - 163 с.
3. Характеристика кривих байдужості. Карта кривих байдужості [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://vuzme.pp.ua/139-harakteristika-krivih-bayduzhost-karta-krivih-bayduzhost.html>

РОЛЬ БЮДЖЕТУ У ФІНАНСУВАННІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Дем'янчук М.А.

к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Гудима А.С.

студентка 1 курсу магістратури,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Соціальний захист населення є одним з найважливіших показників розвитку та функціонування держави у сучасному світі. Це система законодавчо закріплених державних гарантій для населення, які захищають будь-якого громадянина країни від економічної та соціальної деградації в результаті безробіття, хвороби, виробничої травми, народження дитини, інвалідності, старості тощо, а також надання медичних послуг та допомог сім'ям з дітьми. Виконання соціальних зобов'язань держави можливе за умови

проведення виваженої соціальної політики та ефективного використання такого інструменту державного регулювання соціально-економічних процесів як бюджет. У зв'язку з цим постає нагальна потреба у поглибленому дослідженні теоретичних і практичних засад бюджетного фінансування соціального захисту населення.

В науковій літературі економічного спрямування питання соціального захисту населення та їх бюджетного забезпечення досліджують такі вітчизняні науковці і практики як Богиня Д.П., Єременко В.Г., Лібанова Е.М., Лободіна З.М., Новікова О.Ф., Сидор І.П. та ін. Проте в умовах продовження соціальних реформ та динаміки трансформаційних процесів питання бюджетного фінансування соціального захисту, пошуку шляхів його удосконалення залишаються не вирішеними.

Метою даного дослідження є виявлення ролі бюджету у фінансуванні соціального захисту населення.

Необхідною передумовою функціонування системи соціального захисту населення є формування відповідного обсягу фінансових ресурсів, джерелом яких є бюджетні кошти. Бюджетні кошти відіграють ключову роль у фінансуванні основних галузей соціальної сфери.

Серед видатків Державного бюджету України на соціальний захист переважають видатки на соціальний захист пенсіонерів, місцевих бюджетів – на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді та допомогу у вирішенні житлового питання (надання субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, компенсацій і т.д.) [1].

Соціальний захист населення здійснюється шляхом його бюджетного забезпечення. Реалізація загальнодержавних програм соціального захисту населення здійснюється за рахунок видатків державного бюджету шляхом [2]:

- передбачення видатків на соціальний захист безпосередньо в державному бюджеті;

- врахування відповідного обсягу коштів на соціальний захист при розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів з наступною передачею дотацій та субвенцій місцевим бюджетам.

Аналіз статистичних даних [3] показав, що структура видатків державного та місцевих бюджетів у I півріччі 2014 року та I півріччі 2017 року майже не змінилась, проте все ж відбуваються певні коливання в питомій вазі кожної з функцій державних та місцевих органів влади. У державному бюджеті протягом січня-червня 2017 року порівняно з січнем-червнем 2014 року частка видатків на загальнодержавні функції зросла з 21,7% до 28,2% через збільшення розмірів мінімальної заробітної плати, окладів державних службовців, мінімального прожиткового мінімуму тощо. Якщо в 2014 році найбільшу частку становили видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, то в 2017 році – видатки на загальнодержавні функції; та частка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення знизилася з 32,6% до 25,8%, що пояснюється тим, що частину фінансування соціальних функцій державних органів влади було передано на місцевий рівень.

Але основними проблемами функціонування чинної системи соціального захисту та його бюджетного фінансування в Україні залишаються [4]:

- невідповідність між прагненням держави забезпечити ефективний соціальний захист громадян та її фінансовими можливостями щодо практичної реалізації таких заходів;

- відсутність чітких та прозорих критеріїв адресності в наданні основних видів соціальних допомог, пільг та послуг;
- недосконалість системи соціальної державної допомоги, оскільки окремі види соціальних виплат призначаються без урахування реальних доходів громадян, які претендують на їх отримання, внаслідок чого виникає нерівність у системі соціального забезпечення та спостерігається неефективне використання бюджетних коштів;
- наявність значної кількості соціальних пільг, які деформують систему соціального захисту населення. Більшість пільг та соціальних виплат не виконують функції пом'якшення негативних наслідків економічних перетворень в Україні для найбільш соціально незахищених категорій населення, а спрямовані на встановлення додаткових соціальних гарантій для певних соціальних груп, іноді, навіть, необґрунтовано.

Таким чином, фінансування соціальної сфери сьогодні є основним пріоритетом державних видатків в Україні, і номінальні обсяги асигнувань, які спрямовуються на соціальні цілі, займають вагому частину видатків Державного бюджету України. В умовах обмеженості фінансових ресурсів, держава повинна створювати такі умови для своїх громадян, з яких кожен міг би забезпечити достойний рівень життя. Це дасть змогу суттєво зменшити видатки бюджетів на виплату соціальних допомог та соціальне обслуговування. Також необхідно здійснювати бюджетне фінансування відповідно до Державної програми соціально-економічного розвитку країни, вдосконалити порядок бюджетного планування та прогнозування видатків бюджетів різних рівнів на соціальний захист, переглянути розрахунки видатків на соціальний захист на підставі нормативів бюджетного забезпечення, які не мають належного наукового обґрунтування, та скоротити перелік видів соціальних пільг в поєднанні з введенням обов'язкової перевірки доходів заявника при їхньому призначенні.

Література:

1. Лободіна З.М. Роль бюджету у фінансуванні соціального захисту населення / З.М. Лободіна // Збірник науково-методичних праць. Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «ВЕКТОР». – Вип. 2. – Кам'янець-Подільський : «Аксіома», 2017. – С. 52-54.
2. Сидор І.П. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення: теоретичні аспекти і вітчизняна практика [Електронний ресурс] / І.П. Сидор // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – [Дніпропетровськ : Дніпропетров. держ. аграрний ун-т : ТОВ "ДКС Центр", 2015]. – № 9. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу: <http://ukrstat.org>.
4. Лободіна З.М. Бюджетне фінансування соціального захисту в Україні / З.М. Лободіна // Вісник ТНЕУ № 3, 2014 р. – С. 7-19.